

Załącznik do Uchwały Nr 166/XIX/2019
Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny
Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
z dnia 11 grudnia 2019 r.

**Stanowisko Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie sieci
ciepłowniczych w ramach RPO WP 2014-2020, w związku z trwającą procedurą
notyfikacji pomocy do KE**

1. Komisja Europejska decyzją z dnia 25 października 2019 r. znak: C(2019) 7563 wszczęła procedurę postępowania wyjaśniającego dotyczącą projektów modernizacji sieci ciepłowniczych w 5 podkarpackich gminach tj.: Ropczycach, Lesku, Tarnobrzegu, Ustrzykach Dolnych i Dębicy. **Projekty te zostały wybrane do dofinansowania w ramach osi priorytetowej III Czysta energia, działanie 3.3 Poprawa jakości powietrza, poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych - Sieci ciepłownicze, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (RPO WP 2014-2020).**
2. Służby Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji uważają, że zgłoszone projekty nie przyczyniają się do wyższego poziomu ochrony środowiska, który można uznać za cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania. Komisja Europejska w Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (EEAG) i Rozporządzeniu w sprawie wyłączeń blokowych (GBER – Rozporządzenie nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu) przewidziała obszary pomocy niewymagające notyfikacji UE, w tym wsparcie tylko na „efektywne” systemy ciepłownicze.
3. Komitet Monitorujący zwraca uwagę, że **RPO WP 2014-2020 zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej umożliwia wsparcie sieci ciepłowniczych bez zastrzeżenia, że dotyczy to tylko sieci będących częścią „efektywnych” systemów ciepłowniczych i chłodniczych.**
4. Wsparcie dla ww. sieci ciepłowniczych realizowane jest w poddziałaniu 3.3.1, określonego celem *Obniżona emisyjność pyłów w ośrodkach miejskich województwa*, dla którego główne wskaźniki rezultatu dotyczą oszczędności energetycznej i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń. Komitet zauważa, że **tylko z tych projektów rocznie można ograniczyć emisję o 3,8 tys. ton ekwiwalentu CO₂, pyłów o ponad 1500 kg, a także zmniejszyć zapotrzebowanie na energię ciepłą (uniknięcie strat o ok. 36 tys. GJ).** Ponadto wszystkie z ww. przedsięwzięć realizowane są na terenie miast,

w których występują problemy z jakością powietrza (występują ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu).

5. W województwie podkarpackim istnieje uzasadniona potrzeba zmodernizowana obecnie istniejącej infrastruktury systemowej wykorzystującej konwencjonalne paliwa w celu poprawienia jej efektywności, m.in. poprzez ograniczenie zużycia energii, zmniejszenie strat w przesyle ciepła oraz emisji pyłów i dwutlenku węgla. **Pozwoli to na ograniczenie negatywnych skutków dla środowiska funkcjonowania systemu dostarczania ciepła oraz umożliwi w dalszej kolejności transformację infrastruktury do poziomu efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego.**
6. Komitet Monitorujący, podkreśla że **w ramach RPO WP 2014-2020 środki na ochronę powietrza i środowiska są bardzo sprawnie i efektywnie wydatkowane.**
7. W procesie notyfikacji ww. projektów należy uwzględnić fakt, iż Podkarpackie charakteryzuje się dynamicznym, ale relatywnie niskim poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. **Wartość regionalnego PKB sytuuje województwo w 20 najbiedniejszych regionach w Unii Europejskiej.**
8. **Zasady polityki spójności UE wskazują, że fundusze unijne w pierwszej kolejności powinny skupiać się na poprawie sytuacji tam, gdzie jest ona najgorsza.** Polityka ta dotyczy rozwiązywania istotnych problemów „strukturalnych” poszczególnych regionów, a takimi są niewątpliwie „nieefektywne” systemy ciepłownicze nie tylko w województwie podkarpackim ale także w Polsce (ponad 80% systemów nie spełnia kryterium efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego lub chłodniczego) i w Krajach Europy Środkowej. Małe nieefektywne ciepłownie w Polsce to głównie spółki samorządowe bądź z większościovym udziałem samorządów z niską rentownością, co nie daje szans na przeprowadzanie kosztownych inwestycji w zieloną energię bez zewnętrznego wsparcia.
9. **Ważnym aspektem dla mieszkańców regionu jest fakt, że zastosowanie ciepła systemowego pozwala także na likwidację piecyków gazowych do podgrzewania wody w mieszkaniach, co eliminuje zagrożenie tlenkiem węgla.** Chodzi tu wprost o życie i zdrowie mieszkańców, gdyż co roku dochodzi w Polsce do ok. 2,3 tys. zatruć, w tym ok. 100 śmiertelnych (statystyki Państwowej Inspekcji Sanitarnej). Inwestycje takie jak przygotowana przez spółkę ECO Tarnobrzeg i spółdzielnie mieszkaniowe pozwoliłyby raz na zawsze uniknąć zagrożenia. Wstrzymana przez KE inwestycja miała dotyczyć także bloku, w którym w 2018 r. doszło do tragicznego w skutkach zatrucia czadem.
10. **Komitet Monitorujący RPO WP 2014-2020 wskazuje, na konieczność sprawiedliwej transformacji. Bez unijnego wsparcia koszty modernizacji systemów ciepłowniczych będą wysokie i doprowadzą do obciążenia wzrostem cen mieszkańców województwa podkarpackiego, których dochód**

rozporządzalny jest najniższy w kraju (wzrośnie ubóstwo energetyczne w regionie).

11. **Pozytywna decyzja Komisji Europejskiej dla 5 podkarpackich projektów zwiększyłaby zaufanie społeczeństwa do niskoemisyjnej transformacji,** gdyż problem nieefektywnych systemów ciepłowniczych, określany przez media „ciepłowniczym węzłem gordyjskim” nie zostanie rozwiązany bez wsparcia UE.
12. **Należy zwrócić uwagę, iż beneficjenci w przypadku uzależnienia przyznania pomocy z RPO WP 2014-2020 na projekty dot. sieci ciepłowniczych w większości mogą zadeklarować rozpoczęcie modernizacji źródeł ciepła w terminie nieprzekraczającym 31 grudnia 2023 roku w celu osiągnięcia statusu efektywnego energetycznie** przy założeniu otrzymania wsparcia ze środków funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej 2021-2027.
13. W związku z powyższym Komitet Monitorujący RPO WP uznając, że **ochrona środowiska należy do wspólnych celów Unii Europejskiej, ale podkreślając także, że do celów tych należy także zwalczanie wykluczenia społecznego i dyskryminacji oraz zwiększanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między państwami członkowskimi** uprzejmie prosi Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji o dogłębną analizę specyficznej i trudnej sytuacji przedsiębiorstw ciepłowniczych i wydanie pozytywnych decyzji w tym zakresie.